2024/3006

3.12.2024

NEUVOSTON PÄÄTÖS (YUTP) 2024/3006,

annettu 2 päivänä joulukuuta 2024,

SEESACin aseriisunta- ja asevalvontatoimien tukemisesta Kaakkois-Euroopassa laittomien pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niissä käytettävien ampumatarvikkeiden aiheuttaman uhkan vähentämiseksi

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 28 artiklan 1 kohdan ja 31 artiklan 1 kohdan,

ottaa huomioon unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan ehdotuksen,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Neuvosto hyväksyi 19 päivänä marraskuuta 2018 laittomien ampuma-aseiden, pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niissä käytettävien ampumatarvikkeiden vastaisen EU:n strategian ”Aseiden turvaaminen, kansalaisten suojeleminen”, jäljempänä ’EU:n pienasestrategia’.

(2) EU:n pienasestrategiassa muistutetaan, että vaikka viime vuosina on saavutettu huomattavaa edistystä erityisesti Kaakkois-Euroopassa, pienaseiden, kevyiden aseiden ja ampumatarvikkeiden kertymisen mittakaava, epäasianmukaiset varastointiolosuhteet, laajalle levinnyt laiton hallussapito ja täytäntöönpanon aukot rajoittavat edelleen ampuma-aseiden ja pienaseiden ja kevyiden aseiden valvontatoimien tehokkuutta osissa Länsi-Balkania, mikä vaikuttaa kyseisen alueen sekä unionin turvallisuuteen.

(3) Lontoossa 10 päivänä heinäkuuta 2018 järjestetyssä Länsi-Balkanin huippukokouksessa hyväksyttiin ”kestävää ratkaisua vuoteen 2024 mennessä koskeva alueellinen etenemissuunnitelma pienaseiden ja kevyiden aseiden/ampuma-aseiden ja niissä käytettävien ampumatarvikkeiden laittomaan hallussapitoon, väärinkäyttöön ja kauppaan Länsi-Balkanin alueella”, jäljempänä ’etenemissuunnitelma’.

(4) EU:n pienasestrategiassa todetaan, että unioni jatkaa pienaseiden ja kevyiden aseiden valvonnasta vastaavan Kaakkois-Euroopan selvitystoimiston (SEESAC) tukemista pienaseiden ja kevyiden aseiden valvontatoimissa ja ottaa jatkossakin huomioon alueelliset aloitteet, kuten etenemissuunnitelman.

(5) Montenegrossa 29 päivänä lokakuuta 2024 pidetyssä EU:n ja Länsi-Balkanin oikeus- ja sisäministerien kokouksessa todettiin, että etenemissuunnitelma jatkuu vuoteen 2030 saakka.

(6) Tässä päätöksessä säädetyillä toimilla edistetään suoraan EU:n pienasestrategian, ampuma-aseiden laittoman kaupan torjuntaa koskevan EU:n toimintasuunnitelman, järjestäytynyttä ja vakavaa kansainvälistä rikollisuutta koskevan EU:n toimintapoliittisen syklin (EMPACTin ampuma-aseita koskeva toiminta-ala), etenemissuunnitelman, asekauppasopimuksen, pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan kaikkien osa-alueiden ehkäisemistä, torjumista ja poistamista koskevan Yhdistyneiden kansakuntien (YK) toimintaohjelman, kansainvälisen jäljittämisvälineen, YK:n ampuma-asepöytäkirjan, naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 (2000) ja YK:n aseidenriisuntaohjelman täytäntöönpanoa, etenkin rauhanomaisia ja oikeudenmukaisia yhteiskuntia koskevan Agenda 2030:n kestävän kehityksen tavoitteen 16 toteutumista sekä YK:n yleiskokouksessa 22 päivänä syyskuuta 2024 hyväksytyn tulevaisuussopimuksen täytäntöönpanoa.

(7) Seuraavat laittomia pienaseita ja kevyitä aseita koskevan YK:n toimintaohjelman täytäntöönpanon edistymistä koskevat Yhdistyneiden kansakuntien tarkistuskonferenssit vahvistivat valtioiden halukkuuden jatkaa kansainvälistä yhteistyötä ja vahvistaa alueellista yhteistyötä.

(8) Tulevaisuussopimuksen mukaisesti YK:n jäsenvaltiot ovat sitoutuneet puuttumaan pienaseiden ja kevyiden aseiden, niiden osien ja ampumatarvikkeiden sekä niihin liittyvien ampumatarvikkeiden laittomaan kauppaan liittyviin riskeihin muun muassa kansallisten ennaltaehkäisystrategioiden ja toimintatapojen avulla (toimi 18) ja vahvistamaan kansallisia ja kansainvälisiä toimia pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan kaikkien osa-alueiden torjumiseksi, ehkäisemiseksi ja poistamiseksi (toimi 26).

(9) Tällä päätöksellä tuetulla hankkeella syvennetään ja täydennetään pienaseiden ja kevyiden aseiden valvontaan annettavaa unionin tukea, jota unioni on tähän mennessä myöntänyt SEESACin työtä kyseisellä alueella tukevilla neuvoston päätöksillä, myös neuvoston päätöksillä 2010/179/YUTP ([1]), 2013/730/YUTP ([2]), (YUTP) 2016/2356 ([3]) ja (YUTP) 2019/2111 ([4]). Se edistää myös neuvoston päätöksellä (YUTP) 2022/2321 ([5]) tuettujen alueellisen täytäntöönpanosuunnitelman ja etenemissuunnitelman tavoitteiden saavuttamista,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

1. EU:n pienasestrategian täytäntöön panemiseksi unioni rahoittaa hankkeen, jonka yleisenä tavoitteena on tukea edelleen turvallisuustilanteen parantamista Kaakkois-Euroopan alueella ja unionissa torjumalla laittomien pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niissä käytettävien ampumatarvikkeiden Kaakkois-Euroopassa ja Ukrainassa aiheuttamaa sekä näiltä alueilta tulevaa uhkaa.

2. Hankkeen tarkoituksena on erityisesti tukea seuraavia:

— pienaseiden ja kevyiden aseiden, ampuma-aseiden ja räjähteiden lainsäädäntö- ja sääntelykehyksen kehittäminen edelleen ja sen yhdenmukaistaminen unionin kehyksen kanssa sekä standardointi Kaakkois-Euroopassa;

— Länsi-Balkanin tulliviranomaisten, rajapoliisin ja rikospoliisin valmiuksien kehittäminen ampuma-aseiden laittoman kaupan ja hallussapidon torjumiseksi;

— pienaseiden ja kevyiden aseiden valvontaa koskevan näyttöön perustuvan päätöksenteon jatkaminen ottaen huomioon sekä miesten että naisten tarpeet;

— alueellisen yhteistyön, tietämyksen vaihdon ja tiedon levittämisen tehostaminen pienaseiden ja kevyiden aseiden valvonnan alalla;

— fyysiseen turvallisuuteen ja varastojen hallinnointiin liittyvien valmiuksien parantaminen.

2 artikla

1. Unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja, jäljempänä 'korkea edustaja', vastaa tämän päätöksen täytäntöönpanosta.

2. Pienaseiden ja kevyiden aseiden valvonnasta vastaava Kaakkois-Euroopan selvitystoimisto (SEESAC) toteuttaa 1 artiklassa tarkoitetun hankkeen teknisen täytäntöönpanon ja koordinoi tarvittaessa Euroopan monialaisen rikosuhkien torjuntafoorumin (EMPACT) ampuma-aseita koskevan ensisijaisen toiminta-alan toimien vetäjän kanssa.

3. SEESAC suorittaa tehtävänsä korkean edustajan alaisuudessa. Tätä varten korkea edustaja sopii tarvittavista järjestelyistä SEESACin puolesta toimivan Yhdistyneiden kansakuntien kehitysohjelman (UNDP) kanssa.

3 artikla

1. Rahoitusohje 1 artiklassa tarkoitetun unionin rahoittaman hankkeen toteuttamiseksi on 3 999 920,60 euroa.

2. Edellä 1 kohdassa vahvistetulla ohjeellisella määrällä rahoitettavien menojen hallinnoinnissa noudatetaan unionin talousarvioon sovellettavia menettelyjä ja sääntöjä.

([1]) Neuvoston päätös 2010/179/YUTP, annettu 11 päivänä maaliskuuta 2010, pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niissä käytettävien ampumatarvikkeiden laittoman keskittymisen ja kaupan torjumista koskevan EU:n strategian mukaisten SEESACin asevalvontatoimien tukemisesta Länsi-Balkanin alueella (EUVL L 80, 26.3.2010, s. 48).

([2]) Neuvoston päätös 2013/730/YUTP, annettu 9 päivänä joulukuuta 2013, pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niissä käytettävien ampumatarvikkeiden laittoman keskittymisen ja kaupan torjumista koskevan EU:n strategian mukaisten SEESACin aseriisunta- ja asevalvontatoimien tukemisesta Kaakkois-Euroopassa (EUVL L 332, 11.12.2013, s. 19).

([3]) Neuvoston päätös (YUTP) 2016/2356, annettu 19 päivänä joulukuuta 2016, pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niissä käytettävien ampumatarvikkeiden laittoman keskittymisen ja kaupan torjumista koskevan EU:n strategian mukaisten SEESACin aseriisunta- ja asevalvontatoimien tukemisesta Kaakkois-Euroopassa (EUVL L 348, 21.12.2016, s. 60).

([4]) Neuvoston päätös (YUTP) 2019/2111, annettu 9 päivänä joulukuuta 2019, SEESACin aseriisunta- ja asevalvontatoimien tukemisesta Kaakkois-Euroopassa laittomien pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niissä käytettävien ampumatarvikkeiden aiheuttaman uhkan vähentämiseksi (EUVL L 318, 10.12.2019, s. 147).

([5]) Neuvoston päätös (YUTP) 2022/2321, annettu 25 päivänä marraskuuta 2022, pienaseiden ja kevyiden aseiden valvonnasta vastaavan Kaakkois-Euroopan selvitystoimiston (SEESAC) tukemiseksi Länsi-Balkanin laitonta asekauppaa koskevan alueellisen etenemissuunnitelman täytäntöönpanoa varten sekä Kaakkois- ja Itä-Euroopan aseriisunta- ja asevalvontatoimien tukemiseksi (EUVL L 307, 28.11.2022, s. 149).

3. Komissio valvoo 2 kohdassa tarkoitettujen menojen asianmukaista hallinnointia.

4. Komissio tekee tätä varten SEESACin puolesta toimivan UNDP:n kanssa tarvittavan sopimuksen. Sopimuksessa määrätään, että SEESACin on varmistettava unionin osuuden näkyvyys sen suuruuden mukaisesti.

5. Komissio pyrkii tekemään 3 kohdassa tarkoitetun sopimuksen mahdollisimman pian tämän päätöksen voimaantulon jälkeen. Se ilmoittaa neuvostolle sopimuksen tekemiseen liittyvistä mahdollisista vaikeuksista ja sopimuksen tekopäivästä.

6. Yksityiskohtainen hankkeen kuvaus on tämän päätöksen liitteessä.

4 artikla

1. Korkea edustaja raportoi neuvostolle tämän päätöksen täytäntöönpanosta SEESACin säännöllisesti neljännesvuosittain laatimien raporttien perusteella.

2. Komissio raportoi 1 artiklassa tarkoitetun hankkeen rahoitusnäkökohdista.

5 artikla

1. Tämä päätös tulee voimaan päivänä, jona se hyväksytään.

2. Tämän päätöksen voimassaolo päättyy 36 kuukauden kuluttua päivästä, jona 3 artiklan 4 kohdassa tarkoitettu sopimus tehdään. Sen voimassaolo päättyy kuitenkin kuuden kuukauden kuluttua sen voimaantulosta, jos sopimusta ei ole tehty kyseisen ajanjakson kuluessa.

Tehty Brysselissä 2 päivänä joulukuuta 2024.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

NAGY M.

LIITE

HANKEASIAKIRJA

Toiminnan kuvaus

Hanke laittomien pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niissä käytettävien ampumatarvikkeiden Kaakkois-Euroopassa aiheuttaman uhkan vähentämisen tukemiseksi

1. **Johdanto ja tavoitteet**

Kaakkois-Euroopassa on viime vuosina edistytty merkittävästi asevalvonnan tehostamisessa ja laittoman asekaupan torjumisessa erityisesti unionin jatkuvan tuen ansiosta. Kaakkois-Euroopan alue aiheuttaa kuitenkin edelleen huolta, ja se on määritelty painopistealueeksi 19 päivänä marraskuuta 2018 hyväksytyssä laittomien ampuma-aseiden, pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niissä käytettävien ampumatarvikkeiden vastaisessa EU:n strategiassa ”Aseiden turvaaminen, kansalaisten suojelu”, jäljempänä ’EU:n pienasestrategia’. Laittomilla ampuma-aseilla on selkeä vaikutus sisäiseen ja ulkoiseen turvallisuuteen, sillä ne ruokkivat järjestäytynyttä rikollisuutta ja terroritekoja Kaakkois-Euroopan alueella ja EU:ssa. Näin ollen pienaseiden ja kevyiden aseiden valvontaan liittyvien valvontamekanismien vahvistaminen edistää merkittävästi alueellista, eurooppalaista ja maailmanlaajuista rauhaa ja turvallisuutta.

Pienaseiden ja kevyiden aseiden leviämisen ja vaikutuksen torjuntaa koskevan Kaakkois-Euroopan alueellisen täytäntöönpanosuunnitelman (tarkistettu vuonna 2014) pohjalta Länsi-Balkanin viranomaiset vahvistivat sitoumustaan puuttua jäljellä oleviin pienaseiden ja kevyiden aseiden valvontaan liittyviin haasteisiin sekä kyseisten aseiden laittomaan hallussapitoon, väärinkäyttöön ja laittomaan kauppaan hyväksymällä vuonna 2018 *etenemissuunnitelman kestävän ratkaisun löytämiseksi pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niissä käytettävien ampumatarvikkeiden laittomaan hallussapitoon, väärinkäyttöön ja laittomaan kauppaan Länsi-Balkanilla vuoteen 2024 mennessä*, jäljempänä ’etenemissuunnitelma’. Etenemissuunnitelma on pantu menestyksekkäästi täytäntöön, kuten vuoden 2022 lopussa toteutetun väliarvioinnin tulokset osoittivat. Väliarviointi vahvisti muun muassa etenemissuunnitelman tehokkuuden ja merkityksen pienaseiden ja kevyiden aseiden valvonnan kaikkien näkökohtien osalta. Lisäksi se vahvisti, että etenemissuunnitelma antaa vahvan signaalin yhteistyöstä Länsi-Balkanin lainkäyttöalueiden kesken ja ulkoisten kumppanien kanssa ja että koordinointi ja yhteistyö ovat lisääntyneet, minkä vaikutuksia alkaa olla jo alustavasti nähtävissä. Lisäksi väliarviointi vahvisti, että etenemissuunnitelman kunkin tavoitteen saavuttaminen on edennyt pääosin suunnitellusti.

Brysselissä toukokuussa 2023 pidetyssä ampuma-aseiden laittoman kaupan torjuntaa Kaakkois-Euroopassa käsitelleessä EU:n korkean tason kokouksessa alueen viranomaiset antoivat hyväksyntänsä yhdelle väliarvioinnin keskeisistä suosituksista ja sitoutuivat jatkamaan etenemissuunnitelman täytäntöönpanoa vuoden 2024 jälkeen. Lisäksi Skopjessa 26. ja 27. lokakuuta 2023 pidetyssä oikeus- ja sisäasioita käsittelevässä EU:n ja Länsi-Balkanin alueen ministerifoorumissa EU ja Länsi-Balkan ”vahvistivat määrätietoisen pyrkimyksensä lopettaa pienaseiden ja kevyiden aseiden laiton kauppa ja leviäminen ja palauttivat mieleen toukokuussa 2023 saavutetun yhteisymmärryksen siitä, että pienaseiden ja kevyiden aseiden kokonaisvaltaista valvontaa Länsi-Balkanilla koskevan etenemissuunnitelman toteutusta jatketaan vuoden 2024 jälkeen”. Lisäksi 13. joulukuuta 2023 annetussa EU:n ja Länsi-Balkanin huippukokouksen julkilausumassa todetaan, että etenemissuunnitelma, jonka voimassaoloa jatkettiin vuoden 2024 jälkeiseen aikaan, on kansainvälisesti tunnustettu esimerkki hyvästä alueellisen yhteistyön käytännöstä pienaseiden valvonnan vahvistamiseksi.

Etenemissuunnitelman tarkistettu teksti, jossa täytäntöönpanokautta jatkettiin vuoteen 2030 asti, konsolidoitiin alueellista etenemissuunnitelmaa käsitelleessä kokouksessa 10. heinäkuuta 2024. Etenemissuunnitelmalla on viisi tavoitetta, jotka kattavat kaikki asevalvonnan toiminnalliset osa-alueet, ja siinä visioidaan Länsi-Balkania nykyistä turvallisempana alueena, joka on turvallisuuden viejä ja jossa kokonaisvaltaiset ja kestävät, EU:n standardien ja muiden kansainvälisten standardien kanssa täysin yhdenmukaistetut mekanismit ovat käytössä ampuma-aseiden, ampumatarvikkeiden ja räjähteiden laittoman hallussapidon, väärinkäytön ja laittoman kaupan tunnistamiseksi, ehkäisemiseksi ja valvomiseksi ja niistä syytteeseen asettamiseksi. Unioni hyväksyi vuonna 2022 neuvoston päätöksen etenemissuunnitelman täytäntöönpanon tukemisesta (päätös (YUTP) 2022/2321).

Pienaseiden ja kevyiden aseiden valvonnasta vastaava Kaakkois-Euroopan selvitystoimisto (SEESAC), joka on pienaseiden ja kevyiden aseiden leviämisen torjumista koskevan alueellisen täytäntöönpanosuunnitelman, jäljempänä ’alueellinen täytäntöönpanosuunnitelma’, toimeenpaneva elin, tuki etenemissuunnitelman laatimista. Neuvoston päätöksellä (YUTP) 2018/1788 ([1]) SEESACille annettiin tehtäväksi koordinoida ja seurata etenemissuunnitelman täytäntöönpanoa. Instituutioiden, kansainvälisten järjestöjen ja avunantajien välinen koordinointi etenemissuunnitelman puitteissa varmistetaan pääasiassa virallisilla alueellisilla etenemissuunnitelman koordinointikokouksilla, joissa keskitytään edistymisen arviointiin ja tietojenvaihtoon, ja antamalla asiantuntija-apua ja teknistä tukea paikallisille etenemissuunnitelman koordinointikokouksille. Etenemissuunnitelman täytäntöönpanon seuranta varmistetaan laatimalla puolivuosittain seuranta- ja

([1]) Neuvoston päätös (YUTP) 2018/1788, annettu 19 päivänä marraskuuta 2018, pienaseiden ja kevyiden aseiden valvonnasta vastaavan Kaakkois-Euroopan selvitystoimiston (SEESAC) tukemiseksi Länsi-Balkanin laitonta asekauppaa koskevan alueellisen etenemissuunnitelman täytäntöönpanoa varten (EUVL L 293, 20.11.2018, s. 11).

arviointikertomuksia, joissa dokumentoidaan kyseisen täytäntöönpanon edistymistä, haasteita ja tarpeita yhteisesti sovittujen keskeisten tulosindikaattoreiden pohjalta. Lisäksi SEESAC toimii sihteeristönä Länsi-Balkanin pienaseiden ja kevyiden aseiden valvontaa koskevan etenemissuunnitelman monenvälisessä erityisrahastossa, joka on perustettu tukemaan etenemissuunnitelman täytäntöönpanoa. SEESAC tekee tiivistä yhteistyötä Euroopan ulkosuhdehallinnon (EUH), Euroopan komission (muuttoliike- ja sisäasioiden pääosasto, naapuruuspolitiikan ja laajentumisneuvottelujen pääosasto), Europolin, Euroopan monialaisen rikosuhkien torjuntafoorumin (EMPACT), Euroopan raja- ja merivartioviraston (Frontex), Interpolin, Naton, Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (Etyj) ja muiden asiaankuuluvien avunantajien sekä kansainvälisten järjestöjen kanssa, jotka tukevat Kaakkois-Euroopan aseriisunta- ja asevalvontatoimia.

Tämän toimen yleisenä tavoitteena on edistää turvallisuuden parantamista Kaakkois-Euroopan alueella ja EU:ssa torjumalla laittomien pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niissä käytettävien ampumatarvikkeiden muodostamaa uhkaa Kaakkois-Euroopassa ja Ukrainassa. Sen täytäntöönpano syventää ja täydentää pienaseiden ja kevyiden aseiden valvontaan myönnettävää unionin apua, joka perustuu viimeaikaisiin neuvoston päätöksiin 2010/179/YUTP, 2013/730/YUTP ([2]), (YUTP) 2016/2356, (YUTP) 2018/1788, (YUTP) 2019/2111 ja päätöksen (YUTP) 2019/2111 muuttamisesta annettuun päätökseen (YUTP) 2024/381 ([3]) (jonka voimassaolo päättyy 31. joulukuuta 2024). Se edistää myös neuvoston päätöksellä (YUTP) 2022/2321 tuettujen alueellisen täytäntöönpanosuunnitelman ja etenemissuunnitelman tavoitteiden saavuttamista.

Toimella edistetään pienaseiden ja kevyiden aseiden valvontaa koskevan alueellisen yhteistyön, tietämyksen vaihdon ja tiedon levittämisen tehostamista; tuetaan edelleen pienaseiden ja kevyiden aseiden, ampuma-aseiden ja räjähteiden lainsäädäntö- ja sääntelykehyksen kehittämistä ja sen yhdenmukaistamista unionin kehyksen kanssa sekä standardointia Kaakkois-Euroopassa; jatketaan pienaseiden ja kevyiden aseiden valvontaa koskevan näyttöön perustuvan päätöksenteon tukemista ottaen huomioon sekä miesten että naisten tarpeet; kehitetään Länsi-Balkanin tulliviranomaisten, rajapoliisin ja rikospoliisin valmiuksia torjua ampuma-aseiden laitonta kauppaa ja hallussapitoa sekä parannetaan fyysiseen turvallisuuteen ja varastojen hallintaan liittyviä valmiuksia vahvistamalla infrastruktuurin turvallisuutta, vähentämällä ylijäämiä ja tarjoamalla koulutusta.

Hankkeella edesautetaan laajemmin eurooppalaista ja globaalia rauhaa ja turvallisuutta, ja sillä myös vahvistetaan alueellista vakautta, koska työ tehdään alueellisen yhteistyöneuvoston (RCC) puitteissa ja yhteistyössä muiden asiaankuuluvien kansainvälisten kumppaneiden ja aloitteiden kanssa.

Toimi edistää suoraan EU:n turvallisuusstrategian, EU:n pienasestrategian, ampuma-aseiden laittoman kaupan torjuntaa koskeva EU:n toimintasuunnitelman, järjestäytynyttä ja vakavaa kansainvälistä rikollisuutta koskevan EU:n toimintapoliittisen syklin (EMPACTin ampuma-aseita koskeva toiminta-ala), asekauppasopimuksen, pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan kaikkien osa-alueiden ehkäisemistä, torjumista ja poistamista koskevan YK:n toimintaohjelman, kansainvälisen jäljittämisvälineen, YK:n ampuma-asepöytäkirjan, naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 (2000) ja YK:n aseidenriisuntaohjelman täytäntöönpanoa, ja erityisesti se lisää alueellista yhteistyötä pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niissä käytettävien ampumatarvikkeiden leviämisen aiheuttaman uhan torjunnassa. Hankkeen tulokset vaikuttavat suoraan myös rauhanomaisia ja oikeudenmukaisia yhteiskuntia koskevan, Agenda 2030:n kestävän kehityksen tavoitteen 16 toteutumiseen, erityisesti kohdan 16.1 osalta (pyrkimys vähentää merkittävästi kaikkia väkivallan muotoja ja niihin liittyviä kuolemantapauksia kaikkialla) ja kohdan 16.4 osalta (pyrkimys vähentää merkittävästi aseiden laittomia siirtoja), sekä sukupuolten tasa-arvoa koskevan tavoitteen 5 toteutumiseen.

Hankkeen tarkoituksena on erityisesti

— tehostaa alueellista yhteistyötä pienaseiden ja kevyiden aseiden valvonnassa, tietämyksen vaihtoa ja tiedon levittämistä

— tukea Länsi-Balkanin tulliviranomaisten, rajapoliisin ja rikospoliisin valmiuksien kehittämistä ampuma-aseiden laittoman kaupan ja hallussapidon torjumisen alalla

— tukea fyysisen turvallisuuden ja varastojen hallinnan valmiuksien parantamista edelleen.

([2]) Neuvoston päätös 2013/730/YUTP, annettu 9 päivänä joulukuuta 2013, pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niissä käytettävien ampumatarvikkeiden laittoman keskittymisen ja kaupan torjumista koskevan EU:n strategian mukaisten SEESACin aseriisunta- ja asevalvontatoimien tukemisesta Kaakkois-Euroopassa (EUVL L 332, 11.12.2013, s. 19).

([3]) Neuvoston päätös (YUTP) 2024/381, annettu 22 päivänä tammikuuta 2024, SEESACin aseriisunta- ja asevalvontatoimien tukemisesta Kaakkois-Euroopassa laittomien pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niissä käytettävien ampumatarvikkeiden aiheuttaman uhkan vähentämiseksi annetun päätöksen (YUTP) 2019/2111 muuttamisesta (EUVL L, 2024/381, 23.1.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2024/381/oj).

2. **Täytäntöönpanevan järjestön valinta ja koordinointi muiden asiaankuuluvien rahoitusaloitteiden kanssa**

SEESAC on YK:n kehitysohjelman (UNDP) ja alueellisen yhteistyöneuvoston yhteinen aloite ja toimii tässä ominaisuudessa yhteyspisteenä pienaseisiin ja kevyisiin aseisiin liittyvissä toimissa Kaakkois-Euroopassa. SEESAC on alueellisen täytäntöönpanosuunnitelman täytäntöönpanoelimenä työskennellyt vuodesta 2002 Kaakkois-Euroopan sidosryhmien kanssa kokonaisvaltaisen lähestymistavan panemiseksi täytäntöön pienaseiden ja kevyiden aseiden valvonnassa toteuttamalla useita erilaisia toimia: strategisen ja operatiivisen alueellisen yhteistyön edistäminen; instituutioiden politiikan kehittämisen ja valmiuksien parantamisen tukeminen; valistuskampanjat sekä pienaseiden ja kevyiden aseiden keruukampanjat; varastojen hallinnointi, ylijäämien vähentäminen, merkitsemiseen ja jäljittämiseen liittyvien voimavarojen parantaminen sekä tehostettu asevientivalvonta. SEESAC on sen vuoksi hankkinut ainutlaatuiset valmiudet ja kokemuksen toteuttaa useiden sidosryhmien kanssa alueellisia toimia, joissa otetaan huomioon Kaakkois-Euroopan alueen kumppanien yhteinen poliittinen ja taloudellinen tausta, ja näin se varmistaa kansallisen ja alueellisen vastuullisuuden sekä toimiensa pitkän aikavälin kestävyyden. Lisäksi se on vahvistanut asemansa tärkeimpänä alueellisena toimijana pienaseiden ja kevyiden aseiden valvonnan alalla.

SEESAC pitää yllä kahden- ja monenvälisiä viestintäkanavia kaikkien asiaankuuluvien toimijoiden ja järjestöjen kanssa. Tässä yhteydessä se toimii edelleen myös pienaseiden ja kevyiden aseiden alueellisen ohjausryhmän sihteeristönä. SEESAC on lisäksi nimetty monenvälisen erityisrahaston sihteeristöksi. SEESAC osallistuu myös pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä miinatyön koordinaatiokokouksiin, jotka muodostavat pienaseiden ja kevyiden aseiden valvontatoimien epävirallisen koordinaatiomekanismin, jossa toimivat Nato, unioni, Etyj, Yhdistyneiden kansakuntien aseriisuntatoimisto (UNODA) ja SEESAC. SEESAC osallistuu säännöllisesti asiaankuuluviin alueellisiin foorumeihin, joita ovat muun muassa EU:n ja Länsi-Balkanin oikeus- ja sisäministerien kokoukset, Naton jäsennelty tiedonvaihtoprosessi pienaseiden ja kevyiden aseiden alalla sekä Kaakkois-Euroopan puolustusministereiden prosessi. Lisäksi SEESAC pitää edelleen yllä laajaa virallisten ja epävirallisten kumppanuuksien verkostoa erilaisten järjestöjen, kuten asevalvonnan todentamista ja täytäntöönpanoa avustavan alueellisen keskuksen (RACVIAC – Centre for Security Cooperation) ja Etyjin turvallisuusyhteistyöfoorumin kanssa. Muiden YK:n järjestöjen, kuten UNODC (Yhdistyneiden kansakuntien huumausaine- ja kriminaalipolitiikan toimisto) ja UNODA, kanssa järjestetään säännöllisiä koordinointikokouksia ja vaihdetaan tietoa pienaseiden alalla toteutettavan YK:n koordinointitoiminnan (CASA) ja muiden mekanismien välityksellä. SEESAC toimii näin ollen alueellisena keskuksena ja yhteyspisteenä, jossa käsitellään useita erilaisia turvallisuusalan uudistukseen liittyviä asioita ja keskitytään erityisesti pienaseiden ja kevyiden aseiden valvontaan ja varastojen hallinnointiin. SEESAC on tiiviissä yhteydessä asiaankuuluviin unionin toimijoihin ja tukee niitä. Pääasiallisesti SEESAC toimii naapuruuspolitiikan ja laajentumisneuvottelujen pääosaston ja muuttoliike- ja sisäasioiden pääosaston, Europolin, Interpolin sekä Frontexin sekä EU:n johtamien aloitteiden, kuten ampuma-aseita käsittelevän EMPACTin ja Euroopan ampuma-aseiden asiantuntijatyöryhmän (EFE) kanssa. Tämä mahdollistaa kaakkoiseurooppalaisten kollegoiden tehokkaamman tavoittamisen.

SEESACin toimipaikka on Belgradissa, mutta se toimii tällä hetkellä kaikkialla Kaakkois-Euroopassa toteuttaen toimia Albaniassa, Bosnia ja Hertsegovinassa, Kosovossa (*), Moldovan tasavallassa, Montenegrossa, Pohjois-Makedonian tasavallassa ja Serbiassa. Se toteuttaa rajallisia tukitoimia myös Ukrainassa ja Valko-Venäjällä. Aikaisemmin se toimi myös Bulgariassa, Kroatiassa ja Romaniassa. Alueellinen vastuullisuus taataan alueellisen yhteistyöneuvoston sekä pienaseiden ja kevyiden aseiden alueellisen ohjausryhmän kautta. Alueellisessa ohjausryhmässä kaikkien Kaakkois-Euroopan maiden edustajat antavat strategista ohjausta ja esittävät aloitteita ja pyyntöjä.

SEESAC on ollut edelläkävijänä luomassa toimintatapaa, joka perustuu yhteisten ongelmien ratkaisemiseen alueellisten aloitteiden avulla ja jolla on saatu aikaan vaikuttavia tuloksia Kaakkois-Euroopassa, koska ratkaisevan tärkeän tiedonjaon ja sen mukanaan tuoman terveellisen alueellisen kilpailun lisäksi sen avulla on myös saavutettu kansallisella ja alueellisella tasolla johdonmukaisia ja helposti mitattavissa olevia tuloksia kokonaisvaltaisen täytäntöönpanomenettelyn kautta.

SEESACin aikaisemmin toteuttamissa unionin rahoittamissa hankkeissa suunnitellut toimet onnistuivat erittäin hyvin ja tuottivat kestäviä hanketuloksia, sillä niissä kehitettiin ja edistettiin hankkeiden ja toimien kansallista vastuullisuutta ja edistettiin alueellista koordinointia, tietojen vaihtamista kokemuksista ja parhaista käytännöistä sekä alueellista tutkimusta. Sen asiantuntemus pienaseiden ja kevyiden aseiden alalla ja perusteellinen tietämys alueellisista asioista sekä sen asiaankuuluvat sidosryhmät tekevät siitä tämän toiminnan kannalta kaikkein sopivimman täytäntöönpanokumppanin.

3. **Hankkeen kuvaus**

Hankkeen uusi vaihe perustuu seuraavien neuvoston päätösten tuloksiin: 2004/791/YUTP ([4]), 2010/179/YUTP, 2013/730/YUTP, (YUTP) 2016/2356, (YUTP) 2018/1788, (YUTP) 2019/2111 ja päätöksen (YUTP) 2019/2111 muuttamisesta 22. tammikuuta 2024 annettu päätös (YUTP) 2024/381. Lisäksi se täydentää voimassa olevaa neuvoston

(*) Tämä nimitys ei vaikuta asemaa koskeviin kantoihin, ja se on YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1244/1999 ja Kansainvälisen tuomioistuimen Kosovon itsenäisyysjulistuksesta antaman lausunnon mukainen.

([4]) Neuvoston päätös 2004/791/YUTP, tehty 22 päivänä marraskuuta 2004, Euroopan unionin osallistumisesta käsiaseiden ja kevyiden aseiden epävakauttavan keskittymisen ja leviämisen torjumiseen hyväksytyn yhteisen toiminnan 2002/589/YUTP täytäntöönpanosta Kaakkois-Euroopassa tehdyn päätöksen 2002/842/YUTP voimassaolon jatkamisesta ja päätöksen muuttamisesta (EUVL L 348, 24.11.2004, s. 46).

päätöstä (YUTP) 2022/2321 ja Euroopan komission rahoittamaa alueellista IPA-hanketta, jolla tuetaan pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman hallussapidon, väärinkäytön ja laittoman kaupan torjuntaa Länsi-Balkanin alueella. Se keskittyy kolmeen pääalaan ja jatkaa kokonaisvaltaista lähestymistapaa pienaseiden ja kevyiden aseiden uhan torjumiseksi Kaakkois-Euroopan alueella.

Kyseiset kolme pääalaa käsittelevät sekä strategista ja poliittista tasoa että operatiivisia näkökohtia, joten kaikkia pienaseiden ja kevytaseiden valvonnan tasoja tuetaan suoraan. Painopisteinä on alueellisen yhteistyön, tietämyksen vaihdon ja tiedon levittämisen tehostaminen, Länsi-Balkanin tulliviranomaisten, rajapoliisin ja rikospoliisin valmiuksien kehittäminen ampuma-aseiden laittoman kaupan ja hallussapidon torjumisen alalla sekä fyysiseen turvallisuuteen ja varastojen hallinnointiin liittyvien valmiuksien parantaminen, mikä saavutetaan parantamalla infrastruktuurin turvallisuutta, vähentämällä ylijäämiä ja antamalla koulutusta.

Hankkeen tuloksia ovat erityisesti seuraavat:

— tehokkaampi alueellinen yhteistyö, tietämyksen vaihto ja tiedon levittäminen asevalvonnan alalla

— Länsi-Balkanin tulliviranomaisten, rajapoliisin ja rikospoliisin paremmat valmiudet torjua ampuma-aseiden laitonta kauppaa ja hallussapitoa

— paremmat valmiudet varmistaa fyysinen turvallisuus ja varastojen hallinnointi, mikä saavutetaan parantamalla infrastruktuurin turvallisuutta, vähentämällä ylijäämiä ja antamalla koulutusta.

Hankkeen strategia perustuu SEESACin ainutlaatuiseen lähestymistapaan eli luottamuksen ja yhteistyön lisäämiseen Kaakkois-Euroopan alueella, mitä konkreettisen ja mitattavissa olevan perinpohjaisen muutoksen aikaan saaminen edellyttää. Erityisesti alueellisella tasolla SEESACin edistämät yhteistyöprosessit, joissa on mukana sekä päätöksentekijöitä että operatiivisen tason toimijoita, ovat osoittautuneet olennaisiksi tietämyksen siirrolle, asiantuntemuksen vaihdolle ja tiedon levittämiselle suotuisan ja kilpailukykyisen toimintaympäristön varmistamisessa. Tämän ansiosta Kaakkois-Euroopan alueen valmiudet ovat lisääntyneet, mutta vielä tärkeämpää on kuitenkin se, että näin on pystytty rakentamaan luottamusta ja luomaan instituutioiden ja yksittäisten asiantuntijoiden välistä suoraa yhteistyötä, mikä on muiden tekijöiden ohella mahdollistanut etenemissuunnitelman laatimisen. Lisäksi alueelliseen yhteistyöhön perustuva toimintatapa on tehnyt alueesta avoimemman ja toimivamman asekaupan valvontapyrkimysten suhteen, minkä ansiosta Kaakkois-Euroopan maat kuuluvat asesiirtoja koskevan raportoinnin osalta maailman avoimimpiin. Näin ollen hankkeella jatketaan alueellisen yhteistyön edistämistä oleellisena keinona saada aikaan mitattavissa olevia tuloksia.

Hankkeen maantieteellinen soveltamisala on Kaakkois-Eurooppa, ja sen suoria edunsaajia ovat Albanian, Bosnia ja Hertsegovinan, Serbian, Moldovan, Pohjois-Makedonian ja Kosovon asiaankuuluvat viranomaiset. Lisäksi hankkeella pyritään jatkamaan tukea Ukrainalle, joka osallistuu Länsi-Balkanilla saadun tietämyksen ja kokemuksen sekä siellä kehitettyjen parhaiden kokemusten siirtoon.

3.1 *Alueellisen yhteistyön helpottaminen ja näyttöön perustuvan päätöksenteon tukeminen pienaseiden ja kevyiden aseiden valvonnassa, mikä osaltaan vähentää pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman leviämisen uhkaa*

Tavoite

Ensimmäisen osan tavoitteena on vahvistaa edelleen valmiuksia suunnitella ja panna täytäntöön näyttöön perustuvia pienaseisiin ja kevyisiin aseisiin liittyviä valvontatoimia ja standardoida lähestymistapoja pienaseita ja kevyitä aseita käsittelevien komiteoiden ja Kaakkois-Euroopan ampuma-aseasiantuntijaverkoston (SEEFEN) strategisella ja operatiivisella tasolla tehtävällä alueellisella yhteistyöllä, sillä ne ovat pienaseiden ja kevyiden aseiden valvonnassa noudatettavan kokonaisvaltaisen alueellisen lähestymistavan keskeisiä tekijöitä. Lisäksi tuetaan tiedonvaihtoa ja tietämyksen levittämistä, tiedonkeruu- ja analysointivalmiuksien parantamista, pienaseita ja kevyitä aseita koskevien lainsäädäntö- ja sääntelykehysten yhdenmukaistamista ja standardointia sekä sukupuolinäkökulman johdonmukaista sisällyttämistä pienaseiden ja kevyiden aseiden valvontatoimiin. Tämä puolestaan edistää etenemissuunnitelman tavoitteiden 1, 2 ja 3 saavuttamista.

Kuvaus

Tämän alueellisen tason verkostoitumista helpottavaan menestyksekkääseen toimintatapaan perustuvan osan tarkoituksena on helpottaa edelleen pienaseita ja kevyitä aseita käsittelevien komiteoiden yhteistyötä säännöllisten alueellisten kokoontumisten, tietojenvaihdon sekä tiedonkeruuseen ja näyttöön perustuvan päätöksenteon tehostamisella. Asesiirtojen avoimuutta lisätään myös sisällyttämällä asesiirtoja koskeva alueellinen tiedonvaihtoprosessi osittain pienaseita ja kevyitä aseita käsittelevien komiteoiden yhteistyöprosessiin ja tukemalla asesiirtojen avoimuuden jatkumista Kaakkois-Euroopassa.

Tässä osassa halutaan myös antaa teknistä tukea päätöksentekijöille kohdennettujen ja kysyntään perustuvien toimintapoliittisesti olennaisten tutkimusten ja katsausten avulla.

Ottaen lisäksi huomioon riski, joka liittyy unioniin suuntautuvaan ampuma-aseiden laittomaan kauppaan sekä niiden käyttöön järjestäytyneessä rikollisuudessa ja terroritekojen yhteydessä, vankkojen tiedonkeruu- ja tiedonvaihtojärjestelmien ja -mekanismien kehittäminen kuuluu olennaisena osana tämän uhan torjuntatoimiin. SEESAC on ollut näissä toimissa edelläkävijä. Se on tehnyt pitkäaikaista työtä Kaakkois-Euroopan alueella ja etenkin pannut menestyksekkäästi täytäntöön neuvoston päätökset 2013/730/YUTP, (YUTP) 2016/2356, (YUTP) 2018/1788, (YUTP) 2019/2111 ja päätöksen (YUTP) 2019/2111 muuttamisesta 22. tammikuuta 2024 annetun päätöksen (YUTP) 2024/381 sekä muun muassa perustanut SEEFENin ja edistänyt sen toimintaa. Lisäksi se on toiminut koollekutsujana yhteistyöprosesseissa ja toteuttanut toimia parantaakseen lainvalvontaviranomaisten merkintä-, jäljittämis- ja kirjaamisedellytyksiä tarjoamalla muun muassa teknistä apua ja tukea kirjaamisjärjestelmien luomiseksi ja vahvistamiseksi. Näin ollen tässä osassa hyödynnetään edellisellä kaudella luotua perustaa ja vahvistetaan edelleen SEEFENiä samalla kun sitä käytetään Kaakkois-Euroopan ja sen ulkopuolella toimivien lainvalvontaviranomaisten lisääntyneen yhteistyön foorumina, jotta voidaan torjua pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niissä käytettävien ampumatarvikkeiden laitonta kauppaa. Kaikki SEEFENin toimet koordinoidaan tiiviisti Europolin, EMPACTin, Euroopan ampuma-aseiden asiantuntijatyöryhmän, muuttoliike- ja sisäasioiden pääosaston, Interpolin, Eurojustin ja Frontexin sekä muiden asiaankuuluvien toimijoiden kanssa, joiden toimiin niillä myös osallistutaan.

Lisäksi tässä osassa vastataan kiireelliseen tarpeeseen tiukentaa pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä ampuma-aseiden valvontaa koskevaa lainsäädäntö- ja sääntelykehystä Länsi-Balkanilla, jotta asevalvontaa voitaisiin säännellä tehokkaasti ja helpottaa asiaan liittyviin uhkiin vastaamista. Tällainen kehys mahdollistaa myös asevalvontalakien ja -menettelyjen yhteensopivuuden Länsi-Balkanilla ja pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä ampuma-aseiden valvontamenettelyjen ja -käytäntöjen standardoinnin. Standardoinnilla mahdollistettaisiin esteiden poistaminen lainvalvontaviranomaisten ja oikeuslaitoksen suoralta yhteistyöltä, tiedonvaihdolta ja yhteisiltä tai rinnakkaisilta tutkimuksilta. Tässä toiminnassa hyödynnetään tukea, jota annetaan neuvoston päätöksen (YUTP) 2018/1788 täytäntöönpanon kautta kehittämällä räätälöityjä kansallisia ja alueellisia aihekohtaisia työpajoja, päivittämällä alueellisen asevalvonnan alan lainsäädäntökoostetta sekä tarjoamalla kysyntää koskevaa neuvontatukea.

Hankkeessa pyritään erityisesti helpottamaan alueellista yhteistyötä ja tukemaan näyttöön perustuvaa päätöksentekoa pienaseiden ja kevyiden aseiden valvonnassa seuraavin keinoin:

— pienaseita ja kevyitä aseita käsittelevien komiteoiden Kaakkois-Euroopassa pidettävät alueelliset kokoukset (kahdesti vuodessa), joissa keskitytään asevalvontapolitiikkaa koskevaan tiedonvaihtoon, tietämyksen levittämiseen ja standardointiin

— SEEFENin alueelliset kokoukset (kerran vuodessa), joissa keskitytään operatiiviseen tiedonvaihtoon ja rajat ylittävään yhteistyöhön ampuma-aseiden laittoman kaupan torjumisessa

— pyynnöstä toteutettava teknisen opastuksen ja tuen tarjoaminen pienaseita ja kevyitä aseita käsitteleville komiteoille ja SEEFENille, jotta voidaan vahvistaa toimintapolitiikan kehittämistä, suunnittelua, hyväksymistä ja täytäntöönpanoa

— pyynnöstä annettava tuki koko Kaakkois-Euroopan alueella asiaankuuluvien muutosten osalta asevalvontaa koskevaan lainsäädäntöön sen yhdenmukaistamiseksi asevalvontaa ja standardointia koskevan EU:n lainsäädännön kanssa

— pienaseita ja kevyitä aseita koskevan tiedon keruun ja analysoinnin tukeminen

— aseellisen väkivallan seurantafoorumin ylläpito ja Kaakkois-Euroopan aseellisen väkivallan seurantatietojen säännöllinen levittäminen suuntausten kartoittamiseksi

— sukupuolinäkökulman sisällyttäminen tiiviimmin pienaseiden ja kevyiden aseiden valvontaa koskevaan päätöksentekoon

— tietojenvaihtoa koskevan verkkofoorumin ylläpito ja sen vahvistaminen kehittämällä toimintapoliittisesti olennaisia kysyntään perustuvia tietotuotteita.

Hankkeen tulokset / täytäntöönpanon indikaattorit:

— järjestetään enintään kuusi pienaseita ja kevyitä aseita käsittelevien komiteoiden alueellista kokousta

— järjestetään enintään kolme SEEFENin alueellista kokousta (kahdesti vuodessa), joissa keskitytään lainvalvonnan ampuma-aseasiantuntijoiden keskinäiseen verkostoitumiseen ja tiedonvaihtoon

— parannetaan pienaseita ja kevyitä aseita käsittelevien komiteoiden ja SEEFENin jäsenten valmiuksia teknisen ja neuvontatuen avulla

— mahdollistetaan tietojenvaihto, tietämyksen siirto ja toimintatapojen standardointi

— järjestetään edunsaajille enintään kymmenen aihekohtaista työpajaa, joilla tuetaan lainsäädännön yhdenmukaistamista unionin säännöstön kanssa ja Kaakkois-Euroopan alueen sisäistä standardointia

— tarjotaan lainsäädännön ja politiikan päivityksiä koskevaa asiantuntemusta sekä teknistä ja neuvontatukea tavoitteena yhdenmukaistaminen EU:n sääntelykehyksen ja standardien kanssa

— julkaistaan kuukausittaisia seurantatietoja aseellisen väkivallan suuntauksista koko Kaakkois-Euroopan alueella

— varmistetaan viranomaisilta saatujen tietojen keruu, analysointi ja levittäminen

— sisällytetään sukupuolinäkökulma tiiviimmin pienaseita ja kevyitä aseita koskevaan päätöksentekoon.

3.2 ***Lisätuki lainvalvonta- ja rajaviranomaisten valmiuksien kehittämiseen laittoman ase- ja räjähdekaupan ehkäisemiseksi ja torjumiseksi***

Tavoite

Toisen osan tavoitteena on varmistaa tarvittava tuki pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan torjumiseksi parantamalla hankkeen piiriin kuuluvien lainvalvontaelinten prosesseja, laitteistoa ja koulutusta. Tämä vastaa etenemissuunnitelman tavoitetta 3, jossa kehotetaan vähentämään merkittävästi ampuma-aseiden, ampumatarvikkeiden ja räjähteiden laittomia virtoja.

Kuvaus

Tässä osassa tuetaan alueellisten viranomaisten valmiuksien kehittämistä, jotta ne voivat toteuttaa sekä ehkäisemis- että tukahduttamistoimia, jotka ovat tarpeen kyseisten viranomaisten lainkäyttöalueelta lähtevän tai sen kautta harjoitettavan ampuma-aseiden, ampumatarvikkeiden ja räjähteiden kaupan onnistuneeksi tunnistamiseksi, estämiseksi ja torjumiseksi. Euroopan turvallisuusagendassa määriteltiin ampuma-aseiden laittoman kaupan torjunta yhdeksi sen ensisijaisista toimista. Siinä kehotettiin tarkistamaan oikeudellista kehystä ja tehostamaan ampuma-aseiden laittoman kaupan torjuntaa. Ampuma-aseiden ja räjähteiden laittoman kaupan lähteet ovat moninaisia, ja ulkorajojen valvonta sekä poliisi- ja tulliyhteistyö ovat edelleen ensiarvoisen tärkeitä, kuten todetaan EU:n pienasestrategiassa. Kaakkois-Euroopan aluetasolla unioni ja sen jäsenvaltiot auttavat vahvistamaan lainvalvontavalmiuksia laittoman kaupan verkostojen tunnistamiseksi, häiritsemiseksi ja torjumiseksi ja sen estämiseksi, että ampuma-aseet päätyvät terroristien ja rikollisten käsiin laittomien markkinoiden kautta, muun muassa estämällä aseiden laittoman rahoituksen ja kuljetuksen ja vahvistamalla raja- ja rikospoliisin sekä tulliviranomaisten roolia. Laittoman asekaupan rajatylittävän luonteen vuoksi on erityisen tärkeää tarjota tukea naapurimaille.

Rajatylittävän valvonnan tehostaminen on yksi keskeinen vaatimus, joka koskee kokonaisvaltaista lähestymistapaa ampuma-aseiden, olennaisten osien, ampumatarvikkeiden ja räjähteiden laittoman kaupan ja laittoman kaupan torjuntaan Länsi-Balkanilla. Tehokkaat rajatarkastukset ehkäisevät rikollisuutta kaikilta osin ja lisäävät myös luottamusta. Tiukka ja tehokas rajavalvonta on kaikkien kansallisten ja alueellisten pitkän aikavälin turvallisuusohjelmien perusta. On tarpeen vahvistaa rajavalvonnan yleisiä valmiuksia, jotta aseiden, ampumatarvikkeiden ja räjähteiden laitonta kauppaa voidaan torjua tehokkaasti rajojen yli. Lainkäyttöalueiden tulliviranomaisten valmiuksia arvioidaan alustavasti päätöksen (YUTP) 2022/2321 nojalla, ja arvioinnissa tarkastellaan pääasiassa oikeudellista kehystä sekä tulliviranomaisten hallinnollisia ja teknisiä valmiuksia torjua ampuma-aseiden laitonta kauppaa. Arvioinnin alustavat tulokset osoittavat erityisesti, ettei ampuma-aseiden havaitsemisesta rajalla ole annettu kohdennettua koulutusta eikä pienaseiden ja kevyiden aseiden valvonnasta ole olemassa vakioituja toimintaohjeita. Lisäksi on lisättävä tukea raja- ja rikospoliisin valmiuksien kehittämiseen niiden toimien pohjalta, joita on jo toteutettu päätöksen (YUTP) 2019/2111 ja päätöksen (YUTP) 2019/2111 muuttamisesta annetun päätöksen (YUTP) 2024/381 nojalla sekä päätöksen (YUTP) 2018/1788 perusteella tehtyjä raja- ja rikospoliisin tarvearviointeja koskevien suositusten pohjalta.

Tähän osaan kuuluvassa avussa keskitytään kehittämään vakioituja toimintaohjeita ja aihekohtaista koulutusta tulliviranomaisille lainkäyttöalueiden tasolla sekä tarjoamaan aihekohtaista koulutusta ja hankkimaan laitteistoa raja- ja rikospoliisille. Lisäksi järjestetään edelleen alueellisia työpajoja. Ehdotetut toimet täydentävät SEEFENin työtä, ja niitä koordinoidaan tiiviisti muiden käynnissä olevien unionin tuella Kaakkois-Euroopassa toteutettavien toimien kanssa, pääasiallisesti järjestäytynyttä ja vakavaa kansainvälistä rikollisuutta koskevan EU:n toimintapoliittisen syklin ja erityisesti EMPACTin ampuma-aseita koskevan ensisijaisen toiminta-alan operatiivisten toimintasuunnitelmien sekä Europolin, Frontexin ja Interpolin toimien kanssa.

Tähän tavoitteeseen päästään seuraavilla keinoilla:

— kehitetään vakioituja toimintaohjeita ja tarjotaan koulutusta laittoman asekaupan torjuntaan Albanian, Bosnia ja Hertsegovinan, Kosovon, Montenegron, Serbian ja Pohjois-Makedonian tasavallan tulliviranomaisten tukemiseksi

— tarjotaan välineistöä ja koulutusta laittoman asekaupan torjuntaan Albanian, Bosnia ja Hertsegovinan, Kosovon, Montenegron, Serbian ja Pohjois-Makedonian raja- ja rikospoliisin tukemiseksi

Hankkeen tulokset / täytäntöönpanon indikaattorit:

— enintään kuuden vakioidun toimintaohjeen laatiminen tullilaitosta kohden

— enintään kuuden aihekohtaisen koulutuksen järjestäminen tullilaitosta kohden

— enintään kahden alueellisen työpajan järjestäminen tullilaitoksille

— välineistön tarjoaminen rajapoliisille ja koulutuksen tarjoaminen välineistön käyttämiseksi

— kullakin lainkäyttöalueella enintään kuuden aihekohtaisen koulutuksen järjestäminen rajapoliisille

— välineistön tarjoaminen rikospoliisille ja koulutuksen tarjoaminen välineistön käyttämiseksi

— kullakin lainkäyttöalueella enintään kuuden aihekohtaisen koulutuksen järjestäminen rikospoliisille

— enintään kahden alueellisen työpajan järjestäminen rikospoliisille.

3.3 ***Fyysiseen turvallisuuteen ja varastojen hallinnointiin liittyvien valmiuksien parantaminen, mikä saavutetaan parantamalla infrastruktuurin turvallisuutta, vähentämällä ylijäämiä ja antamalla koulutusta***

Tavoite

Vähennetään leviämisen vaaraa vahvistamalla ase- ja ampumatarvikevarastojen turvallisuutta ja vähentämällä pienaseiden ja kevyiden aseiden varastossa olevien ylijäämien määrää.

Kuvaus

Kolmannen osan tavoitteena on tukea sisäasioista vastaavia viranomaisia ja poliisiviranomaisia turvallisuusinfrastruktuurin ja vakioitujen toimintaohjeiden parantamiseksi edelleen sellaisten ensisijaisten varastointipaikkojen osalta, joihin liittyy edelleen merkittävä pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niissä käytettävien ampumatarvikkeiden varkauksien ja laittoman leviämisen riski. Tämä osa perustuu päätökseen (YUTP) 2016/2356, (YUTP) 2019/2111 ja päätöksen (YUTP) 2019/2111 muuttamisesta annettuun päätökseen (YUTP) 2024/381. Se vastaa etenemissuunnitelman tavoitetta 7, jolla pyritään merkittävästi vähentämään riskiä ampuma-aseiden, ampumatarvikkeiden ja räjähteiden leviämiseen ja kulkeutumiseen, ja tavoitetta 6, jolla pyritään järjestelmällisesti vähentämään takavarikoitujen pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä ampumatarvikkeiden ylijäämää ja tuhoamaan niitä. SEESAC on menestyksekkäästi käyttänyt kaksitahoista lähestymistapaa eli 1) parantanut varastointipaikkojen turvallisuutta ja 2) kehittänyt varastojen hallinnoinnista vastaavan henkilöstön valmiuksia. Näin on vahvistettu merkittävästi pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niissä käytettävien ampumatarvikkeiden turvamääräyksiä ja vähennetty varastojen ei-toivotun leviämisen vaaraa. Pienaseita ja kevyitä aseita sekä niissä käytettäviä ampumatarvikkeita koskevan fyysiseen turvallisuuteen ja varastojen hallinnointiin liittyvän kattavan lähestymistavan mukaisesti SEESAC laajensi tätä lähestymistapaa yhdistämällä sen ylijäämien vähentämiseen, millä vähennetään edelleen leviämisen riskejä.

Hankkeessa jatketaan ase- ja ampumatarvikevarastojen turvallisuuden parantamista Kaakkois-Euroopassa antamalla lisää teknistä ja infrastruktuureihin liittyvää erityisapua kansainvälisten parhaiden käytäntöjen ja standardien mukaisesti. Vaikka armeijan varastointipaikkojen turvallisuutta on huomattavasti lisätty neuvoston päätöksen 2013/730/YUTP mukaisesti, SEESAC on määritellyt poliisivoimien ja sisäasioista vastaavien viranomaisten hallussa olevat varastot huolta aiheuttaviksi.

Syynä tähän ovat puutteelliset suojaamisvalmiudet sekä riittämättömät kirjaamiseen ja varastojen hallinnointiin liittyvät voimavarat ja monimutkaisemmat järjestelmät, joihin kuuluvat muodostelma-aseet sekä takavarikoidut ampuma-aseet. Tukea annetaan poliisin ja sisäasioista vastaavien viranomaisten pienaseiden ja kevyiden aseiden todistusaineiston säilytystilojen turvallisuuden lisäämiseen parantamalla infrastruktuuria. Paikallisilla poliisiasemilla sijaitsevat todistusaineiston säilytystilat ovat etusijalla, koska on olemassa vaara aineiston kulkeutumisesta muualle, mutta myös yleisen turvallisuuden vuoksi, jos puutteellisissa varastointiolosuhteissa säilytetään useita vaarallisia materiaaleja yhdessä. Tukea annetaan myös ylijäämäisten ja takavarikoitujen pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä ampumatarvikkeiden vähentämiseksi, mikä pienentää entisestään niiden laittoman leviämisen riskiä.

Keskeiset suunnitellut toimet:

— tuetaan poliisin ja sisäasioista vastaavien viranomaisten pienaseiden ja kevyiden aseiden todistusaineiston säilytystilojen turvallisuuden lisäämistä parantamalla infrastruktuuria

— tuetaan ylijäämäisten ja/tai takavarikoitujen pienaseiden ja kevyiden aseiden hävittämistä

— tarjotaan tukea varastojen hallinnointia ja tarkastusjärjestelmiä varten

Hankkeen tulokset / täytäntöönpanon indikaattorit:

— enintään 6 todisteaineiston säilytystilan turvallisuus on parantunut

— tavanomaisia aseita on hävitetty kaikkiaan enintään 5 000 kappaletta

— enintään kolme aihekohtaista työpajaa on järjestetty.

4. **Edunsaajat**

Hankkeen suoria edunsaajia ovat pienaseiden ja kevyiden aseiden valvonnasta vastaavat instituutiot Kaakkois-Euroopassa. Albanian tasavallan, Bosnia ja Hertsegovinan, Kosovon, Moldovan tasavallan, Montenegron, Serbian tasavallan ja Pohjois-Makedonian tasavallan sisäasioista vastaavat viranomaiset, poliisiviranomaiset, tulliviranomaiset, rajavartijat, rikostutkijat ja syyttäjät hyötyvät tietojenvaihdosta ja tietämyksen siirrosta, joka johtaa standardointiin alueellisen yhteistyön, valmiuksien kehittämisen, parempien menettelyjen sekä pienaseiden ja kevyiden aseiden valvonnan poliittista, operatiivista ja teknistä edistymistä varten tarvittavan kohdennetun erikoisvälineistön avulla. Tämän lisäksi pienaseita ja kevyitä aseita käsittelevät komiteat ja muut pienaseiden ja kevyiden aseiden valvonnasta vastaavat instituutiot Kaakkois-Euroopassa hyötyvät koulutuksesta ja tiedonjakamisesta sekä alueellisesta yhteistyöstä.

Ehdotetut toimet ovat täysin linjassa etenemissuunnitelmaan liittyvien kansallisten prioriteettien kanssa, ja niillä on asianomaisten kansallisten pienaseiden ja kevyiden aseiden valvontaviranomaisten hyväksyntä.

Kaakkois- ja Itä-Euroopan sekä unionin väestö hyötyy tästä hankkeesta, koska pienaseiden ja kevyiden aseiden laajamittaisen leviämisen aiheuttama riski vähenee.

5. **Unionin näkyvyys**

SEESAC toteuttaa kaikki tarvittavat toimenpiteet julkistaakseen sen, että toimi on unionin rahoittama. Nämä toimenpiteet toteutetaan Euroopan unionin ja YK:n välillä rahoituksesta ja hallinnosta tehdyn puitesopimuksen ([5]) mukaisesti.

SEESAC varmistaa unionin osallistumisen näkyvyyden asianmukaisilla logoilla ja julkisuudella, joissa korostetaan unionin asemaa, varmistetaan unionin toimien avoimuus ja lisätään tietoisuutta hankkeen syistä sekä unionin tuesta hankkeelle ja tämän tuen tuloksista. Hankkeessa tuotetussa materiaalissa tuodaan selkeästi esiin EU:n lippu tämän lipun asianmukaisesta käytöstä ja jäljentämisestä annettujen unionin suuntaviivojen mukaisesti.

Koska suunniteltujen toimien laajuus ja luonne vaihtelee suuresti, käytetään erilaisia promootiovälineitä mukaan lukien: perinteiset tiedotusvälineet; verkkosivustot; sosiaalinen media; ja tiedotusmateriaalit, muun muassa infografiikat, esitteet, uutiskirjeet, lehdistötiedotteet ja muu materiaali tarpeen mukaan. Hankkeeseen kuuluvat julkaisut, julkiset tilaisuudet, kampanjat, välineistö ja rakennushankkeet varustetaan asianmukaisilla merkinnöillä. Hankkeen vaikutusta on tarkoitus

([5]) https://ec.europa.eu/europeaid/funding/procedures-beneficiary-countries-and-partners/fafa-united-nations_en.

edelleen tehostaa parantamalla kansallisten hallitusten ja väestön, kansainvälisen yhteisön sekä paikallisten ja kansainvälisten tiedotusvälineiden tietoisuutta, ja tämän vuoksi hankkeen eri kohderyhmiä lähestytään asianmukaisella kielellä. Erityistä huomiota kiinnitetään uusmediaan ja näkyvyyteen verkossa.

6. **Kesto**

Päätösten 2013/730/YUTP, (YUTP) 2016/2356 ja (YUTP) 2018/1788, (YUTP) 2019/2111 ja päätöksen (YUTP) 2019/2111 muuttamisesta annetun päätöksen (YUTP) 2024/381 täytäntöönpanosta saatujen kokemusten perusteella ja ottaen huomioon hankkeen maantieteellinen laajuus, edunsaajien lukumäärä sekä suunniteltujen toimien lukumäärä ja monimutkaisuus täytäntöönpanon määräajaksi on asetettu 36 kuukautta.

7. **Yleiset järjestelyt**

Toimen teknisestä täytäntöönpanosta vastaa UNDP, joka toimii SEESACin – UNDP:n ja RCC:n yhteisen valtuutuksen puitteissa toimivan alueellisen aloitteen – puolesta. SEESAC on alueellisen täytäntöönpanosuunnitelman toimeenpaneva elin ja toimii tässä ominaisuudessa kaikkien pienaseisiin ja kevyisiin aseisiin liittyvien asioiden yhteyspisteenä Kaakkois-Euroopan alueella muun muassa edistämällä etenemissuunnitelman täytäntöönpanon koordinointia.

SEESACin puolesta toimivalla UNDP:llä on kokonaisvastuu hanketoimien täytäntöönpanosta ja tilintekovelvollisuus koko hankkeen täytäntöönpanosta. Hankkeen kesto on kolme vuotta (36 kuukautta).

Hankkeen toteuttaa Belgradissa sijaitseva SEESACin hanketoimisto.

Talousarviossa on määritelty kolmenlaisia hankkeen johtamiseen ja hallinnointiin liittyviä kustannuksia:

— hankkeen johtamiskustannukset

— hallinnointikustannukset

— hankkeen arviointikustannukset

Hankkeen johtamiskustannuksiin sisältyy henkilöstö, joka johtaa hankkeen toteuttamista ja suorittaa siten tehtäviä, jotka liittyvät suoraan toimen toteuttamiseen. Henkilöstön palkkiot veloitetaan hankkeen kustannuksina toimen toteuttamiseen suoraan kuluvan ajan osalta.

Hanketoimiston johtotehtävissä toimiva henkilöstö hoitaa seuraavia tehtäviä:

— Hankkeen tehokkaan hallinnoinnin varmistaminen, koordinointi maakohtaisten toimistojen ja kumppaneiden kanssa, oikea-aikaisen tuotosten varmistaminen sekä tehokas raportointi taloudesta ja toiminnasta avunantajalle.

— Sen varmistaminen, että toimet toteutetaan tulossuuntautuneesti, vaikuttavasti, tehokkaasti ja vastuullisesti ja keskittyen hankeasiakirjassa yksilöityjen hanketulosten saavuttamiseen vaadittujen laatuvaatimusten mukaisesti ja määritettyjen aikataulujen ja kustannusten rajoissa.

Hankkeen hallinnointikustannuksiin sisältyy henkilöstö, joka hallinnoi hankkeen toteuttamista ja suorittaa siten tehtäviä, jotka liittyvät suoraan toimen toteuttamiseen ja toimiston toimintakustannuksiin.

Henkilöstön palkkiot veloitetaan hankkeen kustannuksina toimen toteuttamiseen suoraan kuluvan ajan osalta.

Hanketoimiston hallinto hoitaa seuraavia tehtäviä:

— Toteuttaa hankintamenettelyjä, hankintoja ja kirjanpitotoimia toimen ehtojen mukaisesti.

— Hallinnoi arvoseteleitä ja toimeksiantoja koskevia pyyntöjä ja seuraa tavaroiden ja palvelujen hankintaa.

— Johtaa hanketoimien hallinnointia ja toteutusta ja soveltaa varainhoitostrategioita.

— Antaa hallinnollista tukea kokousten, työpajojen, seminaarien, konferenssien ja muiden tapahtumien valmistelussa, mukaan lukien logistiset valmistelut, matkat, koulutusmateriaalin valmistelu ja asiaankuuluvien hallinnollisten tehtävien suorittaminen.

— Tukee ohjelman johtamista, talousarvioiden hallinnointia ja optimaalisen kustannusvastaavuusjärjestelmän toimintaa.

— Tarjoaa hankehenkilöstölle kuljetuspalveluita.

Toimiston toimintakustannuksiin sisältyy useita kustannuslajeja, jotka liittyvät suoraan toimen toteuttamiseen ja ovat välttämättömiä hanketoimiston toiminnalle, mukaan lukien seuraavat:

— henkilöstön ja muiden hanketoimiston toimintaan suoraan osoitettujen henkilöiden matka- ja oleskelukulut

— hanketoimistojen sekä hanketoimiston muodostavien laitteiden ja omaisuuserien poistokustannukset ja vuokrakulut

— hanketoimiston toimintaa varten nimenomaisesti tehtyjen huolto- ja korjaussopimusten kustannukset

— hanketoimiston toimintaa varten nimenomaisesti hankittujen kulutushyödykkeiden ja tarvikkeiden kustannukset

— hanketoimiston toimintaa varten nimenomaisesti hankittujen tietotekniikka- ja televiestintäpalvelujen kustannukset

— hanketoimiston toimintaa varten nimenomaisesti toimitetun energian ja veden kustannukset

— toimitilojen hallinnointia koskevien sopimusten kustannukset, mukaan lukien hanketoimiston toiminnasta nimenomaisesti aiheutuneet turvallisuus- ja vakuutuskustannukset.

Hankkeen arviointikustannukset on ilmoitettu kiinteämääräisenä summana, joka perustuu samankaltaisista hankkeista aiemmin aiheutuneisiin samantyyppisiin kustannuksiin. Aiheutuneiden kustannusten on liityttävä ainoastaan hankekohtaiseen toimeen.

8. **Kumppanit**

SEESAC on toimen täytäntöönpanija ja toimii tiiviissä yhteistyössä pienaseita ja kevyitä aseita käsittelevien komiteoiden sekä Albanian, Bosnia ja Hertsegovinan, Kosovon, Moldovan tasavallan, Montenegron, Serbian tasavallan ja Pohjois-Makedonian tasavallan sisäasioista vastaavien viranomaisten ja poliisiviranomaisten sekä Ukrainan asiaankuuluvien instituutioiden kanssa. Tähän osallistuu tiiviisti myös muita instituutioita pienaseiden ja kevyiden aseiden valvontaan sovellettavan vahvistetun monisidosryhmäisen ja kokonaisvaltaisen lähestymistavan mukaisesti.